

FƏNN SILLABUSU
(işçi tədris proqramı)

İxtisasın şifri və adı: 6001019-Tarix və coğrafiya müəllimliyi

Fakültə: Tarix- coğrafiya incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları. İşçi proqram (Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 13.02.2026-cı il qərarı ilə təsdiq edilmişdir, Protokol №6)

Kodu: IPF-B15

Tədris ili: VI (2025-2026)

Semestr: VIII (yaz)

Tədris yükü: Cəmi: 150 saat. Auditoriya yükü 45. (30 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

Təhsil salma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, ata adı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Müəhazirə müəllimi: t.ü.f.d., dos. Məlikov Emin

Nazir oğlu, **seminar müəllimi:** m. Əbilova Nəzakət Səfer qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə. Məmmədov küçəsi, 21, 2 saylı tədris korpusu

Məsləhət saati: I günlər saat 11.00-12.00, II günlər saat 16.00-17.00

E-mail ünvanı: eminmelikov79@gmail.com; n.ibadova@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Qasımova A. Ali məktəblərdə Azərbaycan tarixinin tədrisində yeni təlim texnologiyalardan istifadə. Bakı, 2017.

2. Əmirov M. Tam orta məktəbdə tarixin fəal interaktiv təlimi metodikası (Ali məktəbin tarix fakültəsi tələbələri üçün dərs vəsaiti. Bakı, 2019.

3. İsgəndərov A. Tarix və onun metodologiyası. Bakı, 2024.

4. Məlikov R. Nəcəfəli T. Tarixin interaktiv təlimi. Bakı, 2002

5. Paşayev N. Tarixin tədrisi metodikası. Bakı, 2000.

6. Veysova Z. Məktəb müəllimləri üçün fəal təlim metodlarına giriş kursu, təlimçilər üçün metodik vəsait. Bakı, 2000

7. Xəlilov R. Tarixin təliminin metodikası. Bakı, 2001.

8. Veysova Z. Fəal interaktiv təlim: müəllimlər üçün vəsait. Bakı, 2007.

9. Zəhidov C. Qasımova A. Sınıfdən xaric tədbirlər vasidəsi ilə şagirdlərin tarixi şəxsiyyətlər nümunəsində tərbiyyə olunması. Bakı, 1999.

10. Sadəqov H. Zəhidov Ə. Tarix dərslərində biliyin formalaşdırılması. Gəncə, 2015.

IV Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V Korekvizit fənlər: Fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları fənni fəal təlimin mahiyyətini və mexanizmlərini, tarix tədrisi prosesində yeni pedaqoji texnologiyalardan istifadəni, tarixi biliklərin formalaşması prosesində əyaniliyin rolunu, fəal təlimin usulları, iş formaları və texnikalarını, tarix fənninin tədrisində müasir elektron təhsil texnologiyalarını və tədris vasitələrini öyrənən elmdir. Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları fənninin əsas məqsədi tarixin interaktiv təliminin məzmunu və quruluşuna diqqət yetirmək və yeni elmi araşdırmaları, fəal təlimin usulları iş formaları və texnikalarını tələbələrə öyrətməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları

nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrini biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam açır;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: Mühazirə: 30 saat; Seminar: 15 saat; Cəmi: 45 saat

№	Tədris olunan mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
		Mühazirə	
1.	Mühazirə: Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları fənninin predmeti və vəzifələri. Plan: 1. Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları fənninin məqsədi və vəzifələri 2. Müasir tarix təlimi və onun komponentləri. Mənbə: [1,2,3,5,6]	2	

2.	Mühazirə: Tarixin yeni təlim texnologiyaları ilə tədrisinin elmi-nəzəri əsasları Plan: 1. Yeni təlim texnologiyaları anlayışının mahiyyəti 2. Yeni təlim texnologiyalarının təsnifatı 3. Tarixin tədrisində İKT-nin rolu Mənbə: [1,2,3,5,6]	2	
3.	Mühazirə: Tarixin tədrisində yeni təlim texnologiyalardan istifadənin fəlsəfi əsasları Plan: 1. Tədrisin tarixinə fəlsəfi baxış 2. Tarixin tədrisində yeni təlim texnologiyalarından istifadənin pedaqoji əsasları 3. Tarixin tədrisində yeni təlim texnologiyalarından istifadənin psixoloji əsasları Mənbə: [1,2,3,8,9]	2	
4.	Mühazirə: Müasir tarix təlimində proqram və dərsliklərin ümumi səciyyəsi və tarix təliminin idrakı əsasları. Plan: 1. Təlimin proqram və dərsliklər baxımından təhlili 2. Təlimin mövcud ədəbiyyatda işlənmə səciyyəsi 3. Biliklərin mənimsənilməsində şagirdlərin qavrayış və tefəkkürünün rolu Mənbə: [1,2,3,10]	2	
5.	Mühazirə. Müasir tarix təlimində yeni təlim texnologiyalarından istifadə işi və prinsiplər Plan: 1. Şəxsiyyətə yönəlmiş və inkişafedici prinsip 2. Qabaqlayıcı və çeviklik prinsipi 3. Əməkdaşlıq və dioloji prinsip Mənbə: [1,2,3,9]	2	
6.	Mühazirə: Müasir tarix təlimində interaktiv metodlardan istifadə Plan: 1. Mühazirələrin təşkilində beyin həmləsi və məntiqi tefəkkür proseslərinin inkişafına yönəldilmiş metodlardan istifadə 2. Seminar məşğələlərinin təşkilində müzakirə və tənqidi tefəkkür proseslərinin inkişafına yönəldilmiş metodlardan istifadə 3. Seminar məşğələlərində didaktik oyun texnologiyalarından istifadə 4. Öyrədilən mövzunun müasir texnologiya vasitələri əsasında möhkəmləndirilməsi Mənbə: [1,2,3,5,6]	4	
7.	Mühazirə: Müasir tarix təlimində problemlə təlim texnologiyalarından istifadə Plan: 1. Problemin həllində tələbə tefəkkürünün formalaşdırılması 2. Tarixin tədrisində problemlə təlimin texnologiyası Mənbə: [1,2,5,6]	2	
8.	Mühazirə: Müasir tarix təlimində informasiya kommunikasiya texnologiyalarından istifadə Plan: 1. Kompüter imkanlarından istifadə 2. Multimediyaya texnologiyalarından istifadə 3. Məsafədən təlimin təşkili 4. Qruplararası debatlardan istifadə Mənbə: [1,2,5,7]	2	

9.	Mühazirə: Fəal təlimin quruluşu, xüsusiyyətləri və üsulları Plan: 1.Müasir təlimdə dərslərin müddətinin planlaşdırılması 2.Dərslərin məqsəd və tədqiqatına uyğun iş üsulları 3.Tarixin dərk olunmasında yaş xüsusiyyətləri. Mənbə: [1,2,5,7]	2	
10.	Mühazirə: Fəal/interaktiv dərslərin mərhələlərinin həyata keçirilməsi qaydaları Plan: 1.Fəal dərslərin mərhələləri 2.Tarixin məktəblilər tərəfindən dərk olunmasında yaş xüsusiyyətləri. Mənbə: [1,2,5,6]	2	
11.	Mühazirə: Müasir tarix təlimində biliklərin formalaşması prosesində əyaniliyin rolu Plan: 1.Əyaniliyin növləri 2.Predmet əyaniliyi 3.Təsviri və şərti qrafik əyanilik Mənbə: [1,2,5,7]	2	
12.	Mühazirə: Modul təlimin texnologiyaları. Plan: 1.Sinifdə modul dərslərin təşkili 2.Tarix təlimində oyun texnologiyalarından istifadə 3.Tam orta təhsil səviyyəsində tarixin məsafədən təlimi Mənbə: [1,2,3,8]	2	
13.	Mühazirə: Tarix fənninin tədrisində müasir elektron təhsil texnologiyaları və tədris vasitələri. Plan: 1.Elektron Texnologiyaların tarixin tədrisində tətbiqinin vacibliyi 2. Interaktiv lövhə-elektron lövhə. Elektron gündəlik 3.Azərbaycan Respublikası Təhsil Portalı Mənbə: [1,2,5,9]	2	
14.	Mühazirə: Müasir tarix təlimində biliklərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi Plan: 1.Müasir tarix təlimində xronoloji biliklərin yoxlanılması. 2.Müasir tarix təlimində kartoprafik biliklərin yoxlanılması. 3.Müasir tarix təlimində formalaşdırılmış və subyektivləşdirilmiş biliklərin yoxlanılması üçün test tapşırıqları. Mənbə: [1,2,5,10]	2	
Cəmi:		30 saat	

№	Tədris olunan mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
		Seminar	
1.	Mühazirə: Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları fənninin predmeti və vəzifələri.	2	
2.	Mühazirə: Tarixin tədrisində yeni təlim texnologiyalarından istifadənin fəlsəfi əsasları	2	
3.	Mühazirə: Müasir tarix təlimində proqram və dərslərin ümumi səciyyəsi və tarix təliminin idrakı əsasları. Müasir tarix təlimində yeni təlim texnologiyalarından istifadə işi və prinsiplər	2	
4.	Mühazirə: Müasir tarix təlimində interaktiv metodlardan istifadə	2	
5.	Mühazirə: Müasir tarix təlimində informasiya kommunikasiya texnologiyalarından istifadə	2	

6.	Mühazirə: Fəal təlimin quruluşu, xüsusiyyətləri və üsulları, Fəal/interaktiv dərslin mərhələlərinin həyata keçirilməsi qaydaları	2	
7.	Mühazirə. Müasir tarix təlimində biliklərin formalaşması prosesində əyanılığın rolu. Modul təlimin texnologiyaları.	2	
8.	Müasir tarix təlimində biliklərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi	1	
Cəmi:		15 saat	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları fənnin predmet və vəzifələrini, tarixin tədrisi prosesini, tarixin tədrisi prosesində müəllim və şagirdlərin fəaliyyətini, tarixin təlimində nəşr edilmiş mətnlərlə işi bilməli, müasir texnologiyalardan istifadəni, modul təlimin texnologiyaları, tarix fənninin tədrisində müasir elektron təhsil texnologiyaları və tədris vasitələri, tarixinin tədrisi prosesində şagirdlərin müstəqil işinin təşkili üsulları öyrədilməlidir.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminar, praktik tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Tarix fənninin təlimində istifadə olunan müasir innovativ texnologiyaların məqsədini bilir;
- Tarix fənninin təlimində istifadə olunan müasir innovativ texnologiyaların mahiyyətini, məzmununu və strukturunu anlayır;
- İKT-dən istifadə edir və tətbiq edir;
- Müasir tarix dərslinin planlaşdırılması, o cümlədən distant təlimin mahiyyəti və metodikasını təhlil edir;
- Tarix üzrə fənn kurikulumları və təhsil standartları, həmçinin dünya tədris sistemi ilə bağlı yenilikləri sintez edərək tətbiq edir;
- Tarix fənninin müxtəlif fənlərlə inteqrasiyasının imkanlarını öyrənir və qiymətləndirir.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları fənnin məqsədi və vəzifələri
2. Müasir tarix təlimi və onun komponentləri.
3. Yeni təlim texnologiyaları anlayışının mahiyyəti
4. Yeni təlim texnologiyalarının təsnifatı
5. Tarixin tədrisində İKT-nin rolu
6. Tədrisin tarixinə fəlsəfi baxış
7. Tarixin tədrisində yeni təlim texnologiyalarından istifadənin pedaqoji əsasları
8. Tarixin tədrisində yeni təlim texnologiyalarından istifadənin psixoloji əsasları
9. Təlimin proqram və dərslər baxımından təhlili
10. Təlimin mövcud ədəbiyyatda işlənmə səciyyəsi

II Kollektiv sualları:

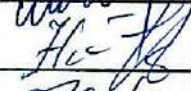
1. Biliklərin mənimsənilməsində şagirdlərin qavrayış və tefəkkürünün rolu
2. Şəxsiyyətə yönəlmiş və inkişafedici prinsip
3. Qabaqlayıcı və çeviklik prinsipi
4. Əməkdaşlıq və dioloji prinsip
5. Mühazirələrin təşkilində beyin həmləsi və məntiqi tefəkkür proseslərinin inkişafına yönəldilmiş metodlardan istifadə
6. Seminar məşğələlərinin təşkilində müzakirə və tənqidi tefəkkür proseslərinin inkişafına yönəldilmiş metodlardan istifadə
7. Seminar məşğələlərində didaktik oyun texnologiyalarından istifadə
8. Öyrədilən mövzunun müasir texnologiya vasitələri əsasında möhkəmləndirilməsi
9. Problemin həllində tələbə tefəkkürünün formalaşdırılması
10. Tarixin tədrisində problemlə təlimin texnologiyası

xvi. Fənn üzrə imtahan sualları

1. Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları fənninin məqsədi və vəzifələri
2. Müasir tarix təlimi və onun komponentləri.
3. Yeni təlim texnologiyaları anlayışının mahiyyəti
4. Yeni təlim texnologiyalarının təsnifatı
5. Tarixin tədrisində İKT-nin rolu
6. Tədrisin tarixinə fəlsəfi baxış
7. Tarixin tədrisində yeni təlim texnologiyalarından istifadənin pedaqoji əsasları
8. Tarixin tədrisində yeni təlim texnologiyalarından istifadənin psixoloji əsasları
9. Təlimin proqram və dərslərlər baxımından təhlili
10. Təlimin mövcud ədəbiyyatda işlənmə səciyyəsi
11. Biliklərin mənimsənilməsində şagirdlərin qavrayış və tefəkkürünün rolu
12. Şəxsiyyətə yönəlmiş və inkişafedici prinsip
13. Qabaqlayıcı və çeviklik prinsipi
14. Əməkdaşlıq və dioloji prinsip
15. Mühazirələrin təşkilində beyin həmləsi və məntiqi tefəkkür proseslərinin inkişafına yönəldilmiş metodlardan istifadə
16. Məşğələlərinin təşkilində müzakirə və tənqidi tefəkkür proseslərinin inkişafına yönəldilmiş metodlardan istifadə
17. Məşğələlərdə didaktik oyun texnologiyalarından istifadə
18. Öyrədilən mövzunun müasir texnologiya vasitələri əsasında möhkəmləndirilməsi
19. Problemin həllində tələbə tefəkkürünün formalaşdırılması
20. Tarixin tədrisində problemlə təlimin texnologiyası
21. Kompüter imkanlarından istifadə
22. Multimediyə texnologiyalarından istifadə
23. Məsafədən təlimin təşkili
24. Qruplararası debatlardan istifadə
25. Müasir təlimdə dərslərin müddətinin planlaşdırılması
26. Dərslərin məqsəd və tədqiqatına uyğun iş üsulları
27. Tarixin dərk olunmasında yaş xüsusiyyətləri.
28. Fəal dərslərin mərhələləri
29. Tarixin məktəblilər tərəfindən dərk olunmasında yaş xüsusiyyətləri.
30. Əyaniliyin növləri
31. Predmet əyaniliyi
32. Təsviri və şərti qrafik əyanilik
33. Sınıfdə modul dərslərin təşkili
34. Tarix təlimində oyun texnologiyalarından istifadə
35. Tam orta təhsil səviyyəsində tarixin məsafədən təlimi
36. Elektron Texnologiyaların tarixin tədrisində tətbiqinin vacibliyi
37. İnteraktiv lövhə-elektron lövhə. Elektron gündəlik
38. Azərbaycan Respublikası Təhsil Portalı
39. Müasir tarix təlimində xronoloji biliklərin yoxlanılması.
40. Müasir tarix təlimində kartoprafik biliklərin yoxlanılması.

“Tarix təliminin müasir innovativ texnologiyaları” fənninin sillabusu 6001019-Tarix və coğrafiya müəllimliyi ixtisasının təhsil proqramı, tədris planı və işçi proqram (Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 13.02.2026-cı il qərarı ilə təsdiq edilmişdir.) əsasında tərtib olunmuşdur. Sillabus “Tarix və onun tədrisi metodikası” kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (13 fevral 2026-cı il, protokol № 6).

Mühazirə müəllimi: dos.E.N.Məlikov

Seminar müəllimi m.N.S.Əbilova

Kafedra müdiri : dos. K.F.Mahmudov